

**РЕПУБЛИКА СРПСКА
МИНИСТАРСТВО ЕНЕРГЕТИКЕ И РУДАРСТВА**

ПРИЈЕДЛОГ

**ЗАКОН
О ИЗМЈЕНАМА И ДОПУНАМА ЗАКОНА О ГАСУ**

Бања Лука, септембар 2020. године

ЗАКОН О ИЗМЈЕНАМА И ДОПУНАМА ЗАКОНА О ГАСУ

Члан 1.

У Закону о гасу („Службени гласник Републике Српске“, број 22/18) у члану 3. послије тачке 44) тачка се замјењује запетом и додају нове т. 45) и 46), које гласе:

„45) компримовани природни гас је гас у гасовитом стању компримован на притисак већи од 100 бара,

46) оператер постројења за компримовање природног гаса је енергетски субјект који обавља компримовање природног гаса специјалним компресорима великих снага и радних притисака, врши складиштење, те је одговорно за рад постројења за компримовање природног гаса.“

Члан 2.

У члану 5. тачка 5) брише се, а досадашње т. 6) и 7) постају т. 5) и 6).
Послије досадашње тачке 7) која постаје тачка 6) додаје се нова тачка 7), која гласи:

„7) управљање постројењем за компримовани природни гас.“

Члан 3.

У члану 6. у ставу 1. тачка 4) мијења се и гласи:

„4) управљање постројењем за утечњени и компримовани природни гас, уколико је повезан са транспортним или дистрибутивним системом, у случајевима када је њиховим оператерима одређена обавеза пружања јавне услуге,“

Тачка 5) мијења се и гласи:

„5) снабдијевање и трговина природним гасом, у случају када корисник посједује дозволу за снабдијевање и трговину природним гасом у складу са овим законом.“

Члан 4.

У члану 9. послије става 4. додаје се нови став 5, који гласи:

„(5) Изузетно од става 1. овог члана, у случају изградње новог дистрибутивног или транспортног система природног гаса, енергетски субјекат може обављати пробни рад на изграђеном систему у периоду од шест мјесеци за дистрибутивни, односно 12 мјесеци за транспортни систем од дана издавања употребне дозволе за тај систем, а у том периоду дужан је да прибави дозволу за обављање дјелатности у складу са овим законом.“

Члан 5.

У члану 15. у ставу 1. у тачки 3) послије ријечи: „гаса,“ бришу се ријечи: „а

обављају своје дјелатности као јавне услуге“.

Члан 6.

У члану 22. у тачки 8) последије ријечи: „комисије“ бришу се запета и ријечи: „а које ступају на снагу након протока рока прописаног у тачки 2) овог члана од дана њиховог објављивања у „Службеном гласнику Републике Српске““.

Члан 7.

У члану 24. у тачки 1) последије ријечи: „гаса“ бришу се запета и ријечи: „транспорт, дистрибуцију, складиштење и снабдијевања природним гасом као јавне услуге и обављање других дјелатности за које се издају дозволе“.

Тачка 3) брише се, а досадашње т. 4), 5), 6), 7) и 8) постају т. 3), 4), 5), 6) и 7).

Члан 8.

У члану 25. у тачки 3) у подтачки 1. последије ријечи: „тарифа“ додају се ријечи: „за снабдијевање“.

Подтачка 4. мијења се и гласи:

„4. Методологије за одређивање тарифа за снабдијевање природним гасом у обавези јавне услуге (јавно снабдијевање),“.

Члан 9.

У члану 27. у ставу 2. у тачки 4) ријечи: „независном оператеру транспортног“ замјењују се ријечима: „оператеру транспортног система“.

Члан 10.

У члану 31. последије става 3. додаје се нови став 4, који гласи:

„(4) Поступак рјешавања спора пред Регулаторном комисијом може се спровести по правилима скраћеног поступка, у коме се странкама омогућава изјашњење у писаној форми о наводима противне стране.“

Члан 11.

У члану 36. последије става 8. додаје се нови став 9, који гласи:

„(9) Изузетно од става 7. овог члана, у случају изградње новог система за транспорт природног гаса, оператер транспортног система може обављати пробни рад на новоизграђеном систему у року од 12 мјесеци од дана издавања употребне дозволе за тај система, а у том периоду дужан је да прибави дозволу за обављање дјелатности у складу са овим законом.“

Досадашњи став 9. постаје став 10.

Члан 12.

У члану 47. став 3. мијења се и гласи:

„(3) Оператер транспортног система доноси правила и накнаде за дебаланс транспортног система природног гаса у складу са Метогологијом коју доноси Регулаторна комисија, на транспарентан, непристрасан и економичан начин.“

Члан 13.

У члану 51. у ставу 4. број: „2.“ замјењује се бројем: „3.“.

У ставу 7. ријечи: „методологије за обрачун“ замјењују се ријечима: „правила за утврђивање“.

Став 8. мијења се и гласи:

„(8) Правила балансирања и накнаде за дебаланс доноси оператер транспортног система уз претходну сагласност Регулаторне комисије.“

Став 9. мијења се и гласи:

„(9) Рјешење Регулаторне комисије о давању сагласности на Правила балансирања и накнаде за дебаланс објављује се у ‚Службеном гласнику Републике Српске‘ и на интернет страници оператера транспортног система.“

Члан 14.

У члану 95. у ставу 1. тачка 3) брише се, а досадашње т. 4), 5), 6) и 7) постају т. 3), 4), 5) и 6).

Послије тачке 6) додају се нове т. 7) и 8), које гласе:

„7) оператер постројења за утечњавање природног гаса,

8) оператер постројења за компримовање природног гаса.“.

Члан 15.

Члан 97. мијења се и гласи:

„(1) Влада ће, на основу спроведеног поступка јавног позива, одредити снабдјевача са обавезом јавне услуге који снабдијева природним гасом крајње купце из категорије домаћинства, по истим цијенама и једнаким условима, уколико нису изабрали снабдјевача на тржишту.

(2) Одлука о расписивању позива из става 1. овог члана обавезно садржи услове за избор снабдјевача, услове и начин формирања и промјене цијене, елементе уговора са снабдјевачем, као и рок на који се бира јавни снабдјевач.

(3) У случају да се путем јавног позива не изабере снабдјевач из става 1. овог члана, Влада директно одређује снабдјевача са обавезом јавне услуге.

(4) За снабдјевача са обавезом јавне услуге може бити одређен постојећи корисник дозволе за обављање дјелатности снабдијевања и трговине природним гасом, а бира се на период до пет година.“

Члан 16.

У члану 98. у ставу 3. последије ријечи: „гасом“ бришу се запета и ријечи: „укључујући уговорне цијене које примјењује“.

Члан 17.

У члану 102. став 3. брише се.

Члан 18.

У члану 103. у ставу 1. последије ријечи: „позива“ бришу се ријечи: „у року од шест мјесеци од дана ступања на снагу овог закона“.

Став 3. мијења се и гласи:

„(3) Као снабдјевач посљедњег избора може бити одређен постојећи корисник дозволе за снабдијевање и трговину природним гасом, а одређује се на период до три године.“

Члан 19.

У члану 105. став 7. брише се, а досадашњи ст. 8, 9, 10. и 11. постају ст. 7, 8, 9. и 10.

Члан 20.

У члану 114. у ставу 2. последије ријечи: „Оператер система“ додају се запета и ријечи: „односно снабдјевач“.

У ставу 3. последије ријечи: „оператер система“ додају се запета и ријечи: „односно снабдјевач“.

Члан 21.

У члану 137. у ставу 2. ријеч: „двје“ замјењује се ријечју: „четири“.

Члан 22.

Послије члана 137. додаје се нови члан 137а, који гласи:

„Прелазни период за избор снабдјевача са обавезом јавне услуге

Члан 137а.

(1) Снабдијевање са обавезом јавне услуге до избора снабдјевача са обавезом јавне услуге, у складу са одредбама овог закона, обављаће привредна друштва „Сарајево-гас“ а. д. Источно Сарајево и „Зворник-стан“ а. д. Зворник на територијама на којима врше снабдијевање природним гасом.

(2) Влада ће у року од шест мјесеци од дана ступања на снагу овог закона именовати снабдјевача са обавезом јавне услуге и снабдјевача посљедњег избора у складу са одредбама чл. 97. и 103. овог закона.“

Члан 23.

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Српске“.

Број:
Датум:

ПРЕДСЈЕДНИК
НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ

Недељко Чубриловић

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

ПРИЈЕДЛОГА ЗАКОНА О ИЗМЈЕНАМА И ДОПУНАМА ЗАКОНА О ГАСУ

I УСТАВНИ ОСНОВ

Уставни основ за доношења овог закона садржан је у Амандману XXXII на члан 68. т. 6. и 8. Устава Републике Српске, према којима Република уређује и обезбјеђује својинске и облигационе односе и заштиту свих облика својине, правни положај предузећа и других организација, као и основне циљеве и правце привредног, научног и технолошког развоја, као и у члану 70. став 2. Устава Републике Српске, којим је утврђено да Народна скупштина Републике Српске доноси законе, друге прописе и опште акте.

II УСКЛАЂЕНОСТ СА УСТАВОМ, ПРАВНИМ СИСТЕМОМ И ПРАВИЛИМА НОРМАТИВНОПРАВНЕ ТЕХНИКЕ

III УСКЛАЂЕНОСТ СА ПРОПИСИМА ЕВРОПСКЕ УНИЈЕ

IV РАЗЛОЗИ ЗА ДОНОШЕЊЕ ЗАКОНА

Ове измјене и допуне предлажу се с циљем побољшања и повећања стандарда услуга и конкурентности на унутрашњем тржишту природног гаса, тако да се прецизнијим дефинисањем права и обавеза свих субјеката ово тржиште што квалитетније уреди.

Закон о гасу донесен је 2018. године, те је ова временска дистанца од двије године током спровођења Закона показала да се нису стекли у одређеним случајевима реални услови за спровођење појединих одредаба закона, као и да су настали одређени односи на тржишту природног гаса које је потребно регулисати законом.

С обзиром на то, искуство стечено у двогодишњој примјени Закона о гасу и праћењем тржишта природног гаса, неопходно је било регулисати управљање постројењем за компримовани гас као енергетску дјелатност у сектору гаса, а снабдијевање природним гасом у обавези јавне услуге изоставити као енергетску дјелатност.

Код изградње новог дистрибутивног или транспортног система енергетским субјектима било је потребно оставити рок за прибављање дозвола за обављање енергетске дјелатности, што је шест мјесеци за дистрибутивни и 12 мјесеци за транспортни гасовод, рачунајући од дана прибављања дозволе за употребу објекта, као пробни рад. У том року оператери система имају могућност техничког испитивања и отклањања евентуалних техничких недостатака на гасоводу.

Надаље, Регулаторна комисија током примјене закона имала је низ примједаба на одређена законска рјешења која је потребно измијенити или допунити ради потунијег регулисања сектора гаса и ефикаснијег спровођења закона од стране Регулаторне комисије.

У вези са наведеним, потребно је измијенити или допунити законске одредбе које се односе на: издавање дозвола код изградње новог транспортног или дистрибутивног система, ступање на снагу одређених аката које доноси Регулаторна комисија, непотребно набрајање енергетских дјелатности у сектору гаса, као и доношење одређених акционих планова, одузимања дозвола од стране Регулаторне

комисије због кршења обавеза из закона – прецизније одређивање енергетског субјекта, поступак рјешавања спора пред Регулаторном комисијом у скраћеном поступку, доношење Правила балансирања и накнада за дебаланс, начин избора снабдјевача са обавезом јавне услуге и снабдјевача посљедњег избора, продужетак рока за усклађивање пословања за енергетске субјекте који обављају дјелатност транспорта и управљања транспортним системом, именовање снабдјевача са обавезом јавне услуге до избора истог и снабдјевача посљедњег избора у складу са одредбама овог закона.

V ОБРАЗЛОЖЕЊЕ ПРЕДЛОЖЕНИХ РЈЕШЕЊА

Чланом 1. додају се у члану 3. Закона у дефиницијама двије нове тачке којима се дефинише значење појма компримованог природног гаса и појма оператера постројења за компримовање природног гаса.

Чланом 2. одређује се у члану 5. промјена у енергетским дјелатностима, брише се снабдијевање природним гасом у обавези јавне услуге, а уводи се као енергетска дјелатност у сектору природног гаса управљање постројењем за компримовани природни гас.

Чланом 3. мијењају се у члану 6. став 1. т. 4) и 5), те се као јавна услуга, поред управљања постројењем за утечњени природни гас, додаје и управљање постројењем за компримовани природни гас. Измјена у тачки 5) се односи на снабдијевање и трговину природним гасом у случајевима када је, у складу са овим законом, корисницима дозвола за снабдијевање и трговину природним гасом одређена обавеза пружања јавне услуге.

Чланом 4. допуњава се члан 9. новим ставом, који прописује изузетак код изградње новог дистрибутивног или транспортног система у вези са роком за прибављање дозвола за обављање дјелатности, што је шест мјесеци за дистрибутивни, а 12 мјесеци за транспортни гасовод, рачунајући од дана прибављања дозволе за употребу објекта, као пробни рад. У том року оператери система имају могућност техничког испитивања и отклањања евентуалних техничких недостатака на гасоводу.

Чланом 5. брисањем одредаба у члану 15. став 1. тачка 3) прописује се могућност привременог одузимања дозвола од Регулаторне комисије енергетском субјекту ако, између осталог, у периоду од три мјесеца не извршава своје обавезе према другим енергетским субјектима, без обзира да ли обављају енергетске дјелатности као јавне услуге.

Чланом 6. бришу се одредбе из члана 22. тачка 8), и то: „а које ступају на снагу након протока рока прописаног у тачки 2) овог члана од дана њиховог објављивања у „Службеном гласнику Републике Српске“ из разлога што је наведено већ дефинисано у тачки 2) истог члана“.

Чланом 7. бришу се одредбе у члану 24. у тачки 1) које се односе на надлежности Регулаторне комисије у вези са регулисањем и праћењем тржишта природног гаса, односно бришу се набрајање енергетских дјелатности у сектору природног гаса као сувишно и доношење акционог плана Регулаторне комисије, којим се види привременост регулисања цијена снабдијевања у јавној услузи, као непотребна обавеза која произилази из Закона.

Чланом 8. код надлежности Регулаторне комисије у вези са заштитом купаца и рјешавања спорова у члану 25. у тачки 3) у подтачки 1. додају се ријечи: „за снабдијевање“ и тачка 4) се усклађује са тачком 1) ради прецизног регулисања код примјене Методологије за одређивање тарифа за снабдијевање природним гасом у случају снабдијевања посљедњег избора и снабдијевања у обавези јавне услуге.

Чланом 9. замјењују се у члану 27. став 2. тачка 4) ријечи: „независном

оператеру транспортног“ ријечима: „оператеру транспортног система“.

Чланом 10. додаје се у члану 31. нови став, којим се прописује скраћени поступак у рјешавању спора и могућност изјашњења странке у поступку о наводима противне стране ради ефикаснијег и економичнијег рјешавања спорова странака пред Регулаторном комисијом.

Чланом 11. додаје се у члану 36. нови став, којим се прописује изузетак за оператера транспортног система код изградње новог транспортног система у вези са роком за прибављање дозвола за обављање дјелатности, а то је 12 мјесеци рачунајући од дана прибављања дозволе за употребу објекта, пробни рад потребан за техничко испитивање и отклањање евентуалних техничких недостатака на гасоводу, што је усклађено са измјенама и допунама из члана 4. овог закона.

Чланом 12. мијења се у члану 47. став 3. прописано је да је оператер транспортног система обавезан да доноси правила и накнаде за дебаланс транспортног система умјесто правила и тарифа за балансирање транспортног система. Ова измјена била је потребна у пракси из разлога што се накнаде односе на дебаланс транспортног система, а не тарифе.

Чланом 13. мијења се члан 51. исправљена је техничка грешка у смислу да се став 4. односи на став 3, а не на став 2. и мијењају се ријечи: „методологије за обрачун“ ријечима: „правила за утврђивање“, тако да сада оператер транспортног система објављује правила за утврђивање накнада за дебаланс умјесто методологија за обрачун накнада за дебаланс. У питању су правила а не методологија. Сада Правила балансирања и накнаде за дебаланс доноси оператер транспортног система уз претходну сагласност Регулаторне комисије и рјешење Регулаторне комисије о давању сагласности на Правила о балансирању и накнада за дебаланс објављује се у „Службеном гласнику Републике Српске“ и на интернет страници оператера транспортног система.

Чланом 14. мијења се члан 95. брисан је снабдјевач природног гаса са обавезом јавне услуге као учесник на тржишту природног гаса из разлога што овим измјенама и допунама закона снабдијевање природним гасом у обавези јавне услуге више није енергетска дјелатност у сектору природног гаса, а као учесник на тржишту додати су оператер постројења за утечњени природни гас и оператер система за компримовани природни гас.

У члану 15. мијења се члан 97, те је начин избора снабдјевача са обавезом јавне услуге усаглашен са поступањем Регулаторне комисије у конкретном случају.

Чланом 16. брише се одредба у члану 98. став 3. која се односи на Опште услове снабдијевања уговорне цијене које примјењује снабдјевач из разлога што се цијене природног гаса сматрају пословном тајном за сваког снабдјевача.

Чланом 17. брише се у члану 102. став 3. као непотребна обавеза Регулаторне комисије за издавање дозволе о достављању повјерљивих пословних података у вези са појединим купцима и учесницима на тржишту природног гаса и одлучивање да поједина документа, информације и подаци не буду објављени.

Чланом 18. мијења се у члану 103. став 1. одређено је да као снабдјевач посљедњег избора може бити одређен корисник дозволе за снабдијевање и трговину природним гасом, што није било регулисано важећим Законом и брисан је рок од шест мјесеци за избор снабдјевача посљедњег избора из разлога што је исти рок одређен чланом 22. у измјенама и допунама Закона.

Чланом 19. брисан је у члану 105. став 7, којим се наводи да Регулаторна комисија обезбјеђује да остале категорије купаца, осим домаћинстава, не могу имати заштиту и да је регулација цијене доступна само ради обезбјеђивања снабдијевања

домаћинства и само у мјери у којој је то неопходно, као непотребна обавеза Регулаторне комисије.

Чланом 20. допуњени су у члану 114. ст. 2. и 3, који се односе да се код приговора купца и снабдјевачу природног гаса као страни, поред оператера система, може купац обратити приговором у случају обуставе испоруке природног гаса или искључења, што купцима природног гаса обезбјеђује потунију правну заштиту.

Чланом 21. мијења се у члану 137. став 2. измијењен је рок са двије на четири године за усклађивање пословања са чл. 44. и 46. Закона (рачуноводствено раздвајање предузећа и сертификација) за енергетске субјекте који имају дозволу за обављање дјелатности транспорта и управљања транспортним системом. Овом измјеном обезбијеђена је на јединственом тржишту у БиХ заштита пословања за предузећа из сектора природног гаса у Републици Српској, из разлога што се нису стекли законски услови да предузећа из сектора природног гаса у Федерацији БиХ ускладе своје пословање на исти начин.

Чланом 22. додат је нови члан 137а, којим се одређују конкретно снабдјевачи са обавезом јавне услуге на територијама на којима врше снабдијевање као прелазно рјешење и одређује се рок од шест мјесеци од дана ступања на снагу овог закона у којем ће Влада Републике Српске именовати снабдјевача са обавезом јавне услуге и снабдјевача посљедњег избора у складу са законом.

Чланом 23. прописује ступање на снагу овог закона.

VI РАЗЛИКЕ ПРИЈЕДЛОГА У ОДНОСУ НА НАЦРТ ЗАКОНА

Народна скупштина Републике Српске је на 11. редовној сједници, одржаној 21. и 22. јула 2020. године, размотрила и прихватила Нацрт закона о измјенама и допунама закона о гасу.

У односу на Нацрт, Приједлог закона садржи једну измјену:

У члану 1. у тачки 46) брисан је назив за компримовани природни гас на енглеском језику (енгл. compressed natural gas).

Нацрт закона о измјенама и допунама закона о гасу подржали су народни посланици на 11. редовној сједници Народне скупштине Републике Српске, која је одржана 21. и 22. јула 2020. године, уз предложену примједбу и сугестију народног посланика, како слиједи:

Народни посланик, господин Максим Скоко је током дискусије поред осталог истакао да је назив за компримовани природни гас на енглеском језику (енгл. compressed natural gas) непотребано да стоји у закону и да је сам појам компримовани природни гас у тексту Нацрта закона јасно дефинисан.

Одговор обрађивача Закона:

Руководећи се чињеницом да у члану 1. у тачки 46) брисање назива за компримовани природни гас на енглеском језику (енгл. compressed natural gas) из текста Приједлога закона није измјена која има одређену суштинску разлику, уважили смо сугестије народног посланика господина Максима Скока и брисали наведени назив.

VI ПРОЦЈЕНА УТИЦАЈА ЗАКОНА, ДРУГИХ ПРОПИСА И ОПШТИХ АКТА НА УВОЂЕЊУ НОВИХ, ИЗМЈЕНУ ИЛИ УКИДАЊЕ ПОСТОЈЕЋИХ ФОРМАЛНОСТИ КОЈЕ ОПТЕРЕЂУЈУ ПРИВРЕДНО ПОСЛОВАЊЕ

VII УЧЕШЋЕ ЈАВНОСТИ И КОНСУЛТАЦИЈЕ У ИЗРАДИ ЗАКОНА

У складу са чланом 36. став 1. тачка 9) Пословника о раду Владе Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“, број 123/18) и Смјерницама за поступање републичких органа управе о учешћу јавности и консултацијама у изради закона („Службени гласник Републике Српске“, број 123/08), обрађивач је консултације са јавношћу спровео тако што је затражио мишљење о Приједлогу закона од релевантних институција и привредних друштава из сектора гаса, које је уградио у текст Закона.

Такође, Приједлог закона је у току израде био постављен на интернет страници Министарства ради упознавања јавности, добијања евентуалних примједба и сугестија и израде што квалитетнијег текста Закона.

VIII ФИНАНСИЈСКА СРЕДСТВА И ЕКОНОМСКА ОПРАВДАНОСТ ДОНОШЕЊА ЗАКОНА

За спровођење овог закона нису потребна средства из буџета Републике Српске.

ЗАКОН О ГАСУ

(Текст предложених измјена и допуна уграђен у основни текст Закона)

Дефиниције

Члан 3.

Поједини појмови коришћени у овом закону имају сљедеће значење:

1) балансни период означава период у којем сваки корисник система преузима набављену количину природног гаса, у складу са уговором о транспорту,

2) балансна одговорност на тржишту природног гаса је обавеза учесника на тржишту да уравнотеже количину природног гаса на улазу у систем и излазу из система у периоду за који се утврђује балансно одступање и преузму финансијску одговорност за одступање,

3) вертикално интегрисани субјект означава енергетски субјект или групу тих субјеката који обавља дјелатност у сектору природног гаса у којима исто лице има право директне или индиректне контроле, и гдје енергетски субјект, или група тих субјеката, врши најмање једну од дјелатности транспорта или дистрибуције, те најмање једну од дјелатности производње или снабдијевања природним гасом,

4) директни гасовод је гасовод који повезује произвођача природног гаса, односно био-гаса, или гасног система са изолованим купцем који није дио транспортног или дистрибутивног система,

5) дистрибуција је пренос природног гаса кроз дистрибутивне системе притиска до 16 бара, ради његове испоруке купцима, али не укључује снабдијевање природним гасом,

6) дугорочно планирање је планирање капацитета снабдијевања и транспорта на дугорочној основи ради задовољења потраживања система за природним гасом, разноликости извора и обезбјеђења снабдијевања купца од енергетског субјекта,

7) енергетски субјект је правно лице или предузетник који у сектору природног гаса обавља једну од дјелатности из сектора гаса,

8) интерконектор је гасовод који прелази границу између држава ради повезивања њихових система, као и опрема која се користи за повезивање њихових система,

9) интегритет гасоводног система је цјеловитост гасоводног система, у коме параметри система (притисак, проток и квалитет природног гаса) остају у оквиру минималних и максималних ограничења која је одредио оператер транспортног или дистрибутивног система, да би обезбиједио техничку сигурност снабдијевања,

10) јавна услуга означава обавезу енергетских субјеката да, у општем економском интересу, обављају дјелатности у сектору природног гаса према регулисаним условима који се могу односити на сигурност снабдијевања, континуитет, квалитет и цијену услуге, укључујући енергетску ефикасност и коришћење енергије из обновљивих извора,

11) јавни снабдјевач је енергетски субјект који снабдијева природним гасом мале купце и домаћинства који нису изабрали снабдјевача на тржишту,

12) комбиновани оператер система је енергетски субјект који обавља дјелатности транспорта и управљања транспортним системом природног гаса, дистрибуције и управљања дистрибутивним системом, складиштења и управљања складишним системом и управљања постројењем за утечњени природни гас,

13) контрола означава права, уговоре или било која друга средства која, одвојено или у комбинацији са другима, а водећи рачуна о релевантним чињеницама или законским одредбама, дају могућност одлучујућег утицаја на енергетски субјект, нарочито путем власништва или права на коришћење укупних или дијела основних средстава енергетских субјеката или права или уговора који обезбјеђују одлучујући утицај на састав, гласање или одлуке органа субјекта,

14) купац је правно лице, предузетник или физичко лице које купује природни гас, укључујући произвођаче природног гаса и купце на veleпродајном тржишту,

15) крајњи купац је купац који купује природни гас за властите потребе,

16) купац из категорије домаћинства је крајњи купац или потрошач гаса који набавља природни гас за властито домаћинство, искључујући обављање комерцијалних или професионалних дјелатности,

17) купац на veleпродајном тржишту је предузетник или правно лице, осим оператера транспортног система или оператера дистрибутивног система, које купује природни гас ради даље продаје унутар или изван система у коме се налази или за сопствене потребе,

18) корисник система је произвођач, крајњи купац или снабдјевач природним гасом,

19) лајнпак (енгл. linerack) је тренутна количина природног гаса која се под притиском складишти у систему (транспортном, дистрибутивном) и краткорочно се може користити за обезбјеђивање сигурности рада и балансирање (уравнотежење) система у оквиру дозвољене промјене притиска,

20) непрекидни капацитет је капацитет који оператер транспортног система гарантује кориснику система у уговореном обиму,

21) нови инфраструктурни објекти су објекти који нису изграђени до дана ступања на снагу овог закона,

22) Регулаторни одбор је орган Енергетске заједнице, дефинисан Уговором о Енергетској заједници, чији чланови су представници регулатора Страна Енергетске заједнице и представници Европске уније,

23) оператер транспортног система је енергетски субјект који обавља дјелатност транспорта и управљања транспортним системом природног гаса или његовим посебним дијелом и одговорно је за његов рад,

24) оператер дистрибутивног система је енергетски субјект који обавља дјелатност дистрибуције и управљања дистрибутивним системом природног гаса,

25) оператер постројења за утечњени природни гас – УПГ (енгл. liquified natural gas) је енергетски субјект који обавља превођење природног гаса у течно стање или складиштење, врши претовар и поновно враћање у гасовито стање, те је одговорно за рад терминала за природни гас,

26) помоћне услуге су све услуге које су потребне за приступ и рад транспортних система, дистрибутивних система, утечњени природни гас или складишта природног гаса, укључујући уравнотежење, умјешавање и утискивање инертних гасова, али искључујући објекте који су намијењени искључиво обављању функција оператера транспортних система,

27) прекидни капацитет је капацитет који оператер транспортног, односно дистрибутивног система може прекинути у складу са уговором,

28) примарно тржиште транспортним капацитетима је регулисано тржиште капацитетима које додјељује оператер транспортног система у складу са правилима о раду транспортног система одобреним од Регулаторне комисије,

29) производња природног гаса је поступак којим се у производном постројењу постиже да природни гас задовољава услове о квалитету природног гаса након његове

експлоатације, која се одвија према прописима из области рударства, да би се могао технички и сигурно транспортовати или дистрибуирати кроз гасну мрежу ради продаје и испоруке,

30) складиште утечњеног природног гаса – УПГ означава погон који се користи за превођење природног гаса у течно стање, складиштење, претакање и поновно превођење природног гаса у гасно стање, укључује помоћне услуге за даље отпремање у транспортни систем и не односи се ни на један дио овог складишта који се користи за трајно складиштење,

31) сертификација је поступак којим се утврђује усклађеност оператера транспортног система са условима у вези са његовом независно

шћу и раздвајањем од вертикално интегрисаног субјекта, као и са другим релевантним захтјевима из овог закона,

32) сигурност означава сигурност снабдијевања природним гасом и техничку сигурност,

33) сигурност снабдијевања је обезбјеђивање довољних количина природног гаса крајњим купцима и способност система природног гаса да снабдијева крајње купце природним гасом,

34) социјално угрожени купац је домаћинство које због социјалног статуса или здравственог стања, у складу са овим законом, има право на снабдијевање под посебним условима,

35) Секретаријат Енергетске заједнице је орган Енергетске заједнице који пружа административну подршку Енергетској заједници, надгледа правилно извршавање обавеза Страна Енергетске заједнице и обавља друге активности дефинисане Уговором о Енергетској заједници,

36) секундарно тржиште транспортним капацитетима је слободно тржиште капацитетима којим се тргује ван примарног тржишта,

37) снабдјевач је правно лице или предузетник који обавља дјелатност снабдијевања,

38) снабдјевач посљедњег избора је правно лице или предузетник који обавља дјелатност снабдијевања крајњег купца природним гасом, уколико је његов дотадашњи снабдјевач престао са својом активношћу и уколико је купцу престало снабдијевање гасом без заштите,

39) уговор „узми или плати“ је уговор којим се снабдјевач обавезује да стави на располагање уговорене количине природног гаса, а купац да плати те количине без обзира на то да ли их је преузео,

40) транспорт означава пренос природног гаса кроз гасоводе под високим притиском, са циљем његове испоруке крајњим купцима, али не обухвата снабдијевање природним гасом,

41) трећа земља је свака земља која није Страна Енергетске заједнице или чланица Европске уније,

42) трговина је куповина ради даље продаје и продаја природног гаса на слободном тржишту енергетским субјектима, али не укључује продају природног гаса крајњим купцима,

43) трговац је енергетски субјект који обавља дјелатност трговине природним гасом у складу са законом,

44) хоризонтално интегрисани субјект је енергетски субјект који, поред једне од дјелатности из области природног гаса, обавља и бар једну од дјелатности која није из те области,

45) компримовани природни гас је гас у гасовитом стању компримован на притисак већи од 100 бара,

46) оператер постројења за компримовање природног гаса је енергетски субјект који обавља компримовање природног гаса специјалним компресорима великих снага и радних притисака, врши складиштење, те је одговорно за рад постројења за компримовање природног гаса.

Енергетске дјелатности

Члан 5.

Овим законом се уређују сљедеће енергетске дјелатности у сектору природног гаса:

- 1) производња природног гаса,
- 2) транспорт и управљање транспортним системом природног гаса,
- 3) трговина и снабдијевање природним гасом,
- 4) дистрибуција и управљање дистрибутивним системом природног гаса,
- 5) складиштење и управљање системом за складиштење природног гаса,
- 6) управљање постројењем за утечњени природни гас,
- 7) управљање постројењем за компримовани природни гас.**

Јавна услуга

Члан 6.

(1) Јавним услугама, у складу са овим законом, сматрају се сљедеће енергетске дјелатности:

- 1) транспорт и управљање транспортним системом природног гаса,
- 2) дистрибуција и управљање дистрибутивним системом природног гаса,
- 3) складиштење и управљање системом за складиштење природног гаса,
- 4) управљање постројењем за утечњени и компримовани природни гас, уколико је повезан са транспортним или дистрибутивним системом, у случајевима када је њиховим оператерима одређена обавеза пружања јавне услуге,**
- 5) снабдијевање и трговина природним гасом, у случају када корисник посједује дозволу за снабдијевање и трговину природним гасом у складу са овим законом.**

(2) Енергетски субјекти који обављају дјелатности из става 1. овог члана дужни су да обезбиједе:

- 1) сигурност снабдијевања,
- 2) прописани, односно уговорени квалитет снабдијевања природним гасом,
- 3) примјену цијена одређених у складу са регулисаним условима,
- 4) равноправан приступ треће стране транспортном, односно дистрибутивном и складишном систему и систему за утечњени природни гас,
- 5) заштиту околине,
- 6) енергетску ефикасност и одрживост,
- 7) заштиту здравља, живота и имовине грађана,
- 8) мјере за заштиту крајњег купца,
- 9) друге услове прописане дозволом за обављање дјелатности и одлуком којом је енергетском субјекту у сектору природног гаса дата обавеза пружања јавне услуге.

(3) Јавне услуге се пружају на транспарентан, равноправан и недискриминаторан начин и оне гарантују равноправност приступа треће стране систему енергетских субјеката који обављају дјелатности у сектору природног гаса.

(4) Друге карактеристике јавних услуга односе се на сигурност, укључујући сигурност снабдијевања, усклађеност са законом, квалитет и цијену услуга природног гаса и заштиту животне средине, укључујући енергетску ефикасност, енергију из обновљивих извора и климатске промјене.

(5) Секретаријат Енергетске заједнице се обавјештава о извршавању међународно преузетих обавеза сходно Уговору о Енергетској заједници.

Дозвола за обављање дјелатности у сектору природног гаса Члан 9.

(1) Енергетски субјект може почети да обавља енергетске дјелатности из члана 5. овог закона на основу дозволе за обављање дјелатности у сектору природног гаса (у даљем тексту: дозвола), коју у форми рјешења издаје Регулаторна комисија, осим ако није другачије уређено овим законом.

(2) Дозвола за рад оператера транспортног система који обавља дјелатност транспорта и управљања транспортним системом природног гаса издаје се након прибављања сертификата Регулаторне комисије.

(3) Дозволу из става 3. овог члана издаје Регулаторна комисија на транспарентан, објективан, законит и непристрасан начин.

(4) Регулаторна комисија доноси правилник о дозволама и сертификавању којим се прописују критеријуми и поступак за издавање или измјену дозволе, садржај захтјева и докази који се прилажу уз захтјев, период важења дозвола, садржај и услови за издавање дозвола, начин извјештавања, надзор над коришћењем, поништавање, привремено одузимање, трајно одузимање дозволе и вођење регистра дозвола.

(5) Изузетно од става 1. овог члана, у случају изградње новог дистрибутивног или транспортног система природног гаса, енергетски субјект може обављати пробни рад на изграђеном систему у периоду од шест мјесеци за дистрибутивни, односно 12 мјесеци за транспортни систем од дана издавања употребне дозволе за тај систем, а у том периоду дужан је да прибави дозволу за обављање дјелатности у складу са овим законом.

Привремено одузимање дозволе Члан 15.

(1) Регулаторна комисија може привремено одузети дозволу енергетском субјекту у сљедећим случајевима:

1) ако не испуњава услове из члана 10. став 1. овог закона,

2) ако не обавља дјелатности за које је издата дозвола на начин прописан овим законом и прописима којима се уређује издавање дозвола,

3) ако у периоду од три мјесеца не извршава своје обавезе према другим енергетским субјектима који обављају дјелатности у сектору природног гаса,

4) ако је над корисником дозволе отворен поступак ликвидације или стечаја, укинут правни основ за коришћење енергетског објекта или донесена правоснажна пресуда којом је изречена забрана обављања дјелатности,

5) ако корисник дозволе не омогући овлашћеним лицима Регулаторне комисије приступ објектима, опреми и документацији.

(2) У случају из става 1. овог члана, прије одлучивања о привременом одузимању дозволе, Регулаторна комисија издаје упозорење у писаној форми носиоцу дозволе са одређеним роком у којем је корисник дозволе дужан да отклони утврђене неправилности.

(3) О привременом одузимању дозволе из става 1. овог члана Регулаторна комисија доноси рјешење у коме одређује рок за отклањање недостатака због којих се привремено одузима дозвола, а који не може бити дужи од 90 дана од дана достављања рјешења.

(4) Рјешење о привременом одузимању дозволе због необављања дјелатности у складу са одредбама овог закона или других прописа може се донијети и на приједлог надлежног инспектора.

Надлежности Регулаторне комисије у вези са доношењем Методологије за утврђивање тарифа и накнада

Члан 22.

Регулаторна комисија, у вези са доношењем Методологије за утврђивање тарифа и накнада, као и доношењем тарифа и накнада које се примјењују у сектору природног гаса, има сљедеће надлежности:

- 1) доноси Методологију за обрачун или утврђивање услова за:
 1. утврђивање накнада за прикључење систему за транспорт, дистрибуцију и складиштење природног гаса,
 2. утврђивање тарифа за приступ транспортном, дистрибутивном и складишном систему природног гаса,
 3. утврђивање накнада за дебаланс,
 4. утврђивање тарифа за снабдијевање у обавези јавне услуге и тарифа природног гаса у случају снабдијевања посљедњег избора,
- 2) обезбјеђује да су методологије из тачке 1) овог члана јавно објављене у периоду од три мјесеца прије њиховог ступања на снагу, у складу са принципима јавности, недискриминације и транспарентности,
- 3) даје сагласност на тарифе за приступ систему које су донесене на основу методологија из тачке 1) подтачка 2. овог члана енергетским субјектима који обављају дјелатности транспорта и управљања транспортним системом, дистрибуције и управљања дистрибутивним системом и дјелатност складиштења,
- 4) даје сагласност на накнаде за прикључење систему за транспорт, односно дистрибуцију и складиштење природног гаса, донесене на основу методологије из тачке 1) подтачка 1. овог члана, енергетским субјектима који обављају дјелатности транспорта и управљања транспортним системом, дистрибуције, управљања дистрибутивним системом и складиштење и управљање складишним системом,
- 5) даје сагласност на тарифе за снабдијевање природним гасом у обавези јавне услуге енергетским субјектима који обављају дјелатност снабдијевања природним гасом у обавези јавне услуге и даје сагласност на тарифе природног гаса у случају снабдијевања посљедњег избора из тачке 1) подтачка 4. овог члана енергетским субјектима који обављају снабдијевање природним гасом посљедњег избора,
- 6) прати примјену тарифа и накнада, примјену одговарајућих методологија, као и извршење њихове правилне примјене,
- 7) да при доношењу методологија из тачке 1) овог члана предвиди трошкове који су потребни за краткорочно и дугорочно: повећање сигурности снабдијевања, ефикасности рада оператера, подршку интеграцији тржишта, као и за потребне истраживачке и равојне активности,
- 8) да методологије из тачке 1) овог члана и одлуке о сагласности на тарифе и накнаде наведених у т. 3) до 5) овог члана по доношењу објави у „Службеном гласнику Републике Српске“ и на интернет страници Регулаторне комисије.

Надлежности Регулаторне комисије која се односе на регулисање и
праћење тржишта природног гаса
Члан 24.

Регулаторна комисија, у вези са регулисањем и праћењем тржишта природног гаса Републике, има следеће надлежности:

- 1) регулише и прати обављање дјелатности у сектору природног гаса,
- 2) прати ниво и ефикасност остваривања услова за отворено тржиште природног гаса и конкурентност на тржишту, те сва одступања или ограничења конкурентности и предузима потребне мјере и активности прописане овим законом и другим прописима,
- 3) прати ниво транспарентности на тржишту природног гаса, укључујући велепродајне цијене, те осигурава да енергетски субјект који обавља дјелатности у сектору природног гаса поштује обавезе транспарентности,
- 4) осигурава да не долази до међусобних субвенција (преливања средстава) између дјелатности транспорта, дистрибуције, терминала за утечњени природни гас, складиштења и снабдијевања,
- 5) прати усклађеност рада оператера транспорта, дистрибуције, складишта и терминала за утечњени природни гас са одобреним Правилима рада транспортног, дистрибутивног, складишног система, односно система за утечњени природни гас и одобрава примјену стандарда и захтјева за одржавање потребног квалитета услуга,
- 6) прати појаву рестриктивних уговорних пракси у сектору природног гаса, укључујући одредбе о ексклузивитету, које могу спријечити купце који нису домаћинства, да истовремено закључе уговоре са више снабдјевача или ограниче њихов избор и, по потреби, информисе надлежне органе и институције о таквим праксама и предузима потребне мјере и активности прописане овим законом и другим прописима и
- 7) доприноси компатибилности процеса размјене података за најважније процесе на тржишту природног гаса на унутрашњем тржишту.

Надлежности Регулаторне комисије у вези са заштитом
купаца и рјешавањем спорова
Члан 25.

Регулаторна комисија, у вези са заштитом купаца и рјешавањем спорова, има следеће надлежности:

- 1) обезбјеђује, заједно са другим надлежним органима и институцијама, да су мјере за заштиту купаца ефикасне и да се спроводе ради остваривања:
 1. правичног и непристрасног третмана,
 2. високог квалитета услуга,
 3. конкуренције и спречавања антиконкурентних поступака,
 4. приступа треће стране транспортним и дистрибутивним системима природног гаса, као и складишту природног гаса,
- 2) рјешава у управним поступцима по захтјеву заинтересованих лица и енергетских субјеката у складу са надлежностима утврђеним овим законом, другим прописима и актима донесеним на основу овог закона,
- 3) прати примјену:
 1. Методологије за одређивање тарифа за **снабдијевање** природног гаса у случају снабдијевања посљедњег избора,
 2. Правила о раду (снабдијевању) снабдјевача посљедњег избора којим се уређује снабдијевање посљедњег избора,

3. Правила снабдијевања природним гасом у обавези јавне услуге,
4. **Методологије за одређивање тарифа за снабдијевање природним гасом у обавези јавне услуге (јавно снабдијевање),**
5. Правила о промјени снабдјевача,
6. општих услова снабдијевања,
7. стандардних уговора о снабдијевању које доноси снабдјевач са обавезом јавне услуге.

Посебне надлежности Регулаторне комисије
Члан 27.

(1) Регулаторна комисија посебно има право да:

1) захтијева пружање информација, на начин и према условима из овог закона и прописима за спровођење овог закона, које су од значаја за обављање дјелатности и других обавеза енергетских субјеката који обављају дјелатности у сектору природног гаса прописаних законом, а којима је издата дозвола,

2) покреће поступке јавних расправа и сарадње, у складу са одредбама овог закона и других прописа, када постоји потреба за прикупљањем неопходних информација, усклађивањем регулаторних пракси, образложења будућих одлука или оцјену предложених законских или регулаторних рјешења,

3) покреће и спроводи анализе у вези са функционисањем тржишта природног гаса, те доноси потребне мјере за унапређивање конкурентности и остваривање правилног функционисања тржишта природног гаса,

4) захтијева да оператер транспортног или дистрибутивног система, односно оператер складишта, уколико је то предвиђено законом, по потреби, мијења услове и одредбе тарифа или накнада које се примјењују, да би се осигурало да су сразмјерне и да се примјењују на непристрасан начин,

5) у случају одгађања корекције тарифа или накнада из тачке 4) овог става, Регулаторна комисија има надлежност да одобри привремене тарифе или накнаде и да одлучи о одговарајућим компензацијским мјерама уколико усвојене тарифе или накнаде одступају од тих привремених тарифа или накнада,

6) врши провјере, укључујући ненајављене провјере у просторијама оператера транспортног система и, гдје је то потребно, у вертикално интегрисаном енергетском субјекту.

(2) У случају када је одабран модел раздвајања независног оператера транспорта, у складу са овим законом, Регулаторна комисија, поред надлежности прописаних чл. 21. и 26. овог закона, има право да:

1) предузима одређене мјере због пристрасног понашања у корист вертикално интегрисаног субјекта,

2) дјелује као тијело за рјешавање спорова између вертикално интегрисаног субјекта и независног оператера транспорта, под условом да се они придржавају тржишних услова,

3) одобрава све комерцијалне и финансијске споразуме између вертикално интегрисаног субјекта и независног оператера транспорта, под условом да се они придржавају тржишних услова,

4) у случају кршења обавеза прописаних овим законом од независног оператера транспорта, одузме дозволу независном оператеру транспорта, додјели све или одређене задатке другом **оператеру транспортног система** који је именован, односно одређен у складу са овим законом, а посебно у случају поновљеног пристрасног понашања у корист вертикално интегрисаног субјекта.

Претпоставке за подношење захтјева
Члан 31.

(1) Прије подношења захтјева за рјешавање спора Регулаторној комисији, странка је дужна да претходно у писаној форми поднесе приговор енергетском субјекту из сектора природног гаса, те покуша мирним путем ријешити спор.

(2) Енергетски субјект дужан је да подносиоцу приговора достави одговор са образложењем у писаној форми у року од 15 дана од дана пријема приговора.

(3) Захтјев за рјешавање спора који странка подноси Регулаторној комисији обавезно садржи: податке о странкама, предмет захтјева, чињенични опис спора, приједлог за рјешење спора, потпис подносиоца захтјева, а уз захтјев подносилац је дужан да достави и доказе на којима заснива захтјев, приговор енергетском субјекту и одговор у писаној форми, те изјашњење да ли се води судски поступак поводом исте правне ствари.

(4) Поступак рјешавања спора пред Регулаторном комисијом може се спровести по правилима скраћеног поступка, у коме се странкама омогућава изјашњење у писаној форми о наводима противне стране.

Опште одредбе
Члан 36.

(1) Транспорт природног гаса је пренос природног гаса кроз гасоводе под високим притиском ($p \geq 16$ бара) који не обухватају гасоводе од производних поља и гасоводе који се примарно користе за дистрибуцију природног гаса, с циљем његове испоруке крајњим купцима, искључујући снабдијевање.

(2) Оператер транспортног система је независни енергетски субјект који обавља дјелатност транспорта и управљања транспортним системом природног гаса.

(3) Приликом извршавања својих обавеза и обављања задатака на основу овог закона, оператер транспортног система је независан од свих других дјелатности које се односе на природни гас, као што су производња, дистрибуција, складиштење, снабдијевање природним гасом, и од повезаних комерцијалних интереса, осим у случају предвиђеним овим законом.

(4) Независност оператера транспортног система се остварује и обезбјеђује раздвајањем оператера транспортног система на начин и под условима утврђеним овим законом.

(5) У случају да је на дан ступања на снагу овог закона оператер транспортног систем припадао вертикално интегрисаном субјекту, дужан је да изврши раздвајање оператера транспортног система примјеном једног од сљедећих модела:

- 1) власничко раздвајање или
- 2) независни оператер система или
- 3) независни оператер транспорта.

(6) У свим другим случајевима гдје се не могу примијенити модели из става 5. т. 2) и 3) овог члана, обавезно се примјењује модел власничког раздвајања оператера транспортног система.

(7) Оператер транспортног система почиње обављати дјелатности након прибављања дозволе за транспорт и управљање транспортним системом природног гаса.

(8) Дозвола из става 7. овог члана издаје се сертификованом оператеру транспортног система.

(9) Изузетно од става 7. овог члана, у случају изградње новог система за транспорт природног гаса, оператер транспортног система може обављати пробни рад на новоизграђеном систему у року од 12 мјесеци од дана издавања употребне дозволе за тај система, а у том периоду дужан је да прибави дозволу за обављање дјелатности у складу са овим законом.

(10) Комбинованом оператеру система дозвољен је рад без раздвајања ако тај оператер испуњава захтјеве за раздвајање дјелатности производње, снабдијевања и складиштења природног гаса.

Опште обавезе за све оператере транспортног система
Члан 47.

(1) Сваки оператер транспортног система, независно од примијењеног модела раздвајања обавезан је да:

1) под економским условима извршава активности, одржава и развија безбједан, поуздан и ефикасан транспортни систем, да би обезбједио отворено тржиште, уз заштиту животне средине, и осигурава адекватна средства за испуњавање обавеза пружања услуга,

2) не прави разлике између корисника или класа корисника транспортног система, нарочито у корист енергетских субјеката повезаних с њим,

3) обезбјеђује осталим оператерима система довољно информација да би се осигурало да се транспорт и управљање транспортним системом и складиштење природног гаса могу одвијати на начин који је компатибилан са сигурним и ефикасним радом међусобно повезаног система,

4) пружа корисницима система све информације које су им потребне за ефикасан приступ овом систему.

(2) Сваки оператер транспортног система настојаће да изгради довољно прекограничног капацитета да би интегрисао инфраструктуру европског транспорта, узимајући у обзир сигурност снабдијевања природним гасом.

(3) Оператер транспортног система доноси правила и накнаде за дебаланс транспортног система природног гаса у складу са Метонологијом коју доноси Регулаторна комисија, на транспарентан, непристрасан и економичан начин.

(4) Оператер транспортног система доноси десетогодишњи план развоја и уз сагласност Регулаторне комисије обезбјеђује минималне стандарде одржавања и развоја транспортног система, укључујући и интерконекцијски капацитет, у складу са условима коришћења наведеним у техничким спецификацијама у члану 49. овог закона.

(5) Оператер транспортног система дужан је да набави природни гас који користи за извршавање својих активности у складу са транспарентним, недискриминаторним и конкурентним процедурама.

Правила балансирања и накнаде за дебаланс
Члан 51.

(1) Балансни период је период у којем је сваки корисник система дужан да преузме набављену количину природног гаса, кроз убацивање те количине природног гаса у транспортни систем у складу са уговором о транспорту или Правилима о раду транспортног система или Правилима о балансирању транспортног система.

(2) Правила балансирања доносе се на транспарентан начин, објављују се и заснивају на принципима недискриминације и на стварним потребама транспортног

система, узимајући у обзир ресурсе који су на располагању оператеру транспортног система и као таква су тржишно оријентисана.

(3) Да би се корисницима система омогућило да предузму правовремене корективне мјере, оператер транспортног система осигурава правовремене и поуздане онлајн информације о статусу балансирања корисника система које одражавају ниво информација које су доступне оператеру транспортног система, као и обрачунски период за који се израчунавају накнаде за дебаланс.

(4) За пружање информација из става 3. овог члана не наплаћује се накнада.

(5) Накнаде за дебаланс на одговарајући начин одражавају трошкове дајући одговарајуће подстицаје корисницима система да уравнотеже свој унос и преузимање гаса и такве су да се избјегава унакрсно субвенционисање између корисника система и олакшава улазак новим учесницима на тржиште.

(6) Оператер транспортног система настоји да усклади, интерно, али и на регионалном нивоу, балансне режиме и рационализује структуре и износе накнада за балансирање, да би се олакшала трговина природним гасом.

(7) Оператер транспортног система објављује **правила за утврђивање** накнада за дебаланс, са утврђеним накнадама за дебаланс, донесене у складу са овим законом.

(8) **Правила балансирања и накнаде за дебаланс доноси оператер транспортног система уз претходну сагласност Регулаторне комисије.**

(9) **Рјешење Регулаторне комисије о давању сагласности на Правила балансирања и накнаде за дебаланс објављује се у „Службеном гласнику Републике Српске“ и на интернет страници оператера транспортног система.**

Учесници на тржишту природног гаса

Члан 95.

(1) Учесници на тржишту природног гаса су:

- 1) произвођач природног гаса,
- 2) трговац и снабдјевач природним гасом,
- 3) крајњи купац,

4) оператер транспортног система за обезбјеђење услуге балансирања система и за потребе сопствене потрошње система,

5) оператер дистрибутивног система за обезбјеђење услуге балансирања система,

6) оператер складишта за обезбјеђење услуге балансирања складишта,

7) **оператер постројења за утечњавање природног гаса,**

8) **оператер постројења за компримовање природног гаса.**

(2) Учесници на тржишту природног гаса дужни су да оператеру транспортног система, дистрибутивног система или складишта доставе све потребне податке у складу са Правилима о раду тих система или складишта.

Снабдјевач са обавезом јавне услуге

Члан 97.

(1) **Влада ће, на основу спроведеног поступка јавног позива, одредити снабдјевача са обавезом јавне услуге који снабдијева природним гасом крајње купце из категорије домаћинства, по истим цијенама и једнаким условима, уколико нису изабрали снабдјевача на тржишту.**

(2) Одлука о расписивању позива из става 1. овог члана обавезно садржи услове за избор снабдјевача, услове и начин формирања и промјене цијене, елементе уговора са снабдјевачем, као и рок на који се бира јавни снабдјевач.

(3) У случају да се путем јавног позива не изабере снабдјевач из става 1. овог члана, Влада директно одређује снабдјевача са обавезом јавне услуге.

(4) За снабдјевача са обавезом јавне услуге може бити одређен постојећи корисник дозволе за обављање дјелатности снабдијевања и трговине природним гасом, а бира се на период до пет година.

Општи услови снабдијевања
Члан 98.

(1) Општим условима снабдијевања, које доноси сваки снабдјевач уз сагласност Регулаторне комисије, уређују се сљедећи услови и начин испоруке природног гаса:

1) мјесто мјерења и мјесто разграничења одговорности за испоручени природни гас,

2) услови и начин обуставе испоруке природног гаса,

3) услови и начин рационалне потрошње и штедње природног гаса,

4) начин уређења међусобних односа између снабдјевача, оператера система и крајњег купца коме се не може обуставити испорука природног гаса,

5) квалитет, хемијски састав и друге особине природног гаса који се преузима у систем и испоручује са система,

6) начин обавјештавања крајњег купца,

7) услови и мјере за снабдијевање купаца природног гаса,

8) обрачунски период и обавезан садржај рачуна за наплату испорученог природног гаса,

9) друга питања у складу са овим законом.

(2) Општим условима снабдијевања уређује се обавеза снабдјевача да сви крајњи купци буду благовремено обавијештени о:

1) намјери измјене уговорних услова, са обавезом достављања информације о раскиду уговора, повећању цијене унапријед, најкасније један стандардни период обрачуна прије ступања на снагу нових цијена,

2) цијенама које се примјењују, стандардним условима, те нарочито о приступу и коришћењу услуга у сектору природног гаса,

3) поступцима рјешавања о приговорима, односно у случају непримјењивања Општих услова снабдијевања,

4) својим правима, у складу са овим законом, да буду снабђевени природним гасом одређеног квалитета по објављеним тржишним или регулисаним цијенама.

(3) Сваки снабдјевач дужан је да припреми и најмање на својој интернет страници објави своје Опште услове снабдијевања природним гасом.

Чување документације и вођење евиденције
Члан 102.

(1) Снабдјевач је обавезан, најмање пет година да чува документа и све податке у вези са свим трансакцијама по уговорима о снабдијевању и везаним уговорима, као и по уговорима с трговцима, оператером транспортног система, и оператером складишта и да их у случају потребе може доставити надлежним органима, институцијама и тијелима, као и Секретаријату Енергетске заједнице.

(2) Под документима и подацима из става 1. овог члана подразумијевају се документи и подаци који садрже детаље и својства трансакција, као што су трајање, услови испоруке и плаћања, количине, датуме и вријеме извршења и цијене, као и средства идентификације одређеног трговца, као и сви уговори о снабдијевању гасом по основу којих нису измирене обавезе, као и са њима повезане уговоре.

Снабдјевач посљедњег избора
Члан 103.

(1) Влада доноси одлуку о постављању снабдјевача посљедњег избора на основу јавног позива.

(2) Одлука Владе о поступку избора најповољнијег понуђача из става 1. овог члана садржи критеријуме за избор снабдјевача посљедњег избора, услове снабдијевања посљедњег избора, информацију о начину одређивања цијене и њене промјене, уговорне обавезе, као и дужину рока на који је снабдјевач посљедњег избора одређен.

(3) Као снабдјевач посљедњег избора може бити одређен постојећи корисник дозволе за снабдијевање и трговину природним гасом, а одређује се на период до три године.

(4) У случају да се на начин из ст. 1. и 2. овог члана не изабере снабдјевач посљедњег избора, Влада одређује снабдјевача који ће привремено вршити снабдијевање посљедњег избора.

(5) Снабдјевач посљедњег избора снабдијева крајњег купца природним гасом аутоматски уколико је његов дотадашњи снабдјевач престао са својом обавезом и уколико је купцу престало снабдијевање гасом без икакве заштите, без обзира да ли је у питању планирани или непланирани престанак његове обавезе или је дотадашњи снабдјевач начинио озбиљни прекршај у испуњавању својих обавеза.

(6) Снабдјевач који није у могућности да снабдијева крајњег купца, у случајевима из става 4. овог члана, дужан је да обавијести снабдјевача посљедњег избора, крајњег купца, Регулаторну комисију, оператера транспортног система и надлежног оператера дистрибутивног система о датуму престанка снабдијевања у разумном року, при чему се купац аутоматски снабдијева од снабдјевача посљедњег избора.

(7) Регулаторна комисија обавјештава снабдјевача посљедњег избора, крајњег купца, оператера транспортног система и надлежног оператера дистрибутивног система о снабдјевачу из става 5. овог члана, у року од 15 дана од дана престанка важења одговарајуће дозволе, или о одлуци Регулаторне комисије о привременом или трајном одузимању дозволе.

(8) Оператер транспортног система и оператер дистрибутивног система обавјештавају снабдјевача посљедњег избора о купцима који су му придодати најкасније у року од пет дана од дана када су оператерима достављене информације из ст. 5. и 6. овог члана.

(9) Снабдјевач посљедњег избора може снабдијевати крајњег купца за период од највише два мјесеца.

(10) У случају да крајњи купац не закључи уговор са новим снабдјевачем у периоду из става 9. овог члана, надлежни оператер система дужан је да прекине испоруку природног гаса том купцу.

Снабдијевање природним гасом у обавези јавне услуге
Члан 105.

(1) Домаћинства су крајњи купци, који имају право да се снабдијевају гасом од снабдјевача у обавези јавне услуге, у складу са овим законом.

(2) Један или више снабдјевача којима је Влада утврдила обавезу јавне услуге снабдијевања природним гасом може да снабдијева купце из става 1. овог члана на географској територији одређеног дистрибутивног подручја.

(3) Регулаторна комисија утврђује Правила снабдијевања природним гасом у обавези јавне услуге која уређују снабдијевање обављање дјелатности, права и обавезе снабдјевача, престанак обавезе снабдијевања у обавези јавне услуге, и друга релевантна питања.

(4) Снабдјевачи са обавезом јавне услуге усвајају годишњи извештај о обављању дјелатности снабдијевања у вези са обавезом јавне услуге до 31. марта текуће године за претходну годину, уз сагласност Регулаторне комисије.

(5) Извјештај из става 4. овог члана доставља се Влади, а може се доставити Серетаријату Енергетске заједнице на његов захтјев.

(6) Регулаторна комисија утврђује Методологију за обрачун регулисане цијене природног гаса којим снабдјевач у обавези јавне услуге снабдијева домаћинства и купце.

(7) Регулаторна комисија прати примјену Правила из става 3. овог члана са циљем остваривања примјене регулисаних цијена природног гаса за снабдијевање у случају јавне услуге, у коју се укључују и остварени трошкови.

(8) Признати остварени трошкови из става 8. овог члана обавезно обухватају и реалне трошкове снабдијевања, неопходне инвестиције и одговарајуће стопе поврата капитала, трошкове увоза, трошкове снабдијевања и дуговања.

(9) Снабдјевач са обавезом јавне услуге дужан је да:

1) обезбиједи снабдијевање у обавези јавне услуге као јавну услугу крајњим купцима из става 1. овог члана, који имају на то право, у складу са овим законом и одлуком Регулаторне комисије,

2) обавља снабдијевање у оквиру јавне услуге искључиво у складу са тарифима одобреним од Регулаторне комисије и по регулисаним условима,

3) обавља дјелатност снабдијевања искључиво крајњих купаца из става 1. овог члана који на то имају право, на поуздан начин и у складу са прописаним условима квалитета снабдијевања, у складу са обавезом јавне услуге.

(10) Регулаторна комисија одобрава стандардни уговор о снабдијевању који израђује снабдјевач са обавезом јавне услуге којим се уређује континуирано и поуздано снабдијевање природним гасом домаћинстава и предузетника.

Приговор купца
Члан 114.

(1) У случају обуставе испоруке или искључења објекта купца, у смислу чл. 108, 111. и 112. овог закона, купац има право на приговор.

(2) Оператер система, **односно снабдјевач** дужан је да по приговору одлучи у року од три дана од дана пријема приговора.

(3) У случају основаности приговора, оператер система, **односно снабдјевач** обавезан је да настави са испоруком природног гаса, без одгађања, а најкасније у року од 24 часа од момента утврђивања да је приговор основан.

Сертификација енергетског субјекта
Члан 137.

(1) Енергетски субјект дужан је да усклади своју организацију и рад у року од годину дана од дана ступања на снагу овог закона.

(2) Енергетски субјект који на дан ступања на снагу овог закона има дозволу за обављање дјелатности транспорта и управљања транспортним системом природног гаса, дужан је да усклади своје пословање са чл. 44. и 46. овог закона у року од **четири** године од дана ступања на снагу овог закона.

(3) Енергетски субјект који је организован као вертикално интегрисани субјект на дан ступања на снагу овог закона може престати да обавља поједине дјелатности у циљу испуњавања услова за раздвајање дјелатности.

Прелазни период за избор снабдјевача са обавезом јавне услуге
Члан 137а.

(1) **Снабдијевање са обавезом јавне услуге до избора снабдјевача са обавезом јавне услуге, у складу са одредбама овог закона, обављаће привредна друштва „Сарајево-гас“ а. д. Источно Сарајево и „Зворник-стан“ а. д. Зворник на територијама на којима врше снабдијевање природним гасом.**

(2) **Влада ће у року од шест мјесеци од дана ступања на снагу овог закона именовати снабдјевача са обавезом јавне услуге и снабдјевача посљедњег избора у складу са одредбама чл. 97. и 103. овог закона.**